

Висновки. Визначений напрямок дослідження має перспективу для подальшого професіографічного вивчення діяльності однієї із провідних служб у структурі аварійно - рятувальних підрозділів МНС України - піротехнічної служби. На основі результатів психологічного аналізу конкретної трудової діяльності, професійних вимог є можливості для уточнення уявлень про умови ефективної діяльності працівників піротехнічної служби, подальшого розвитку сучасних підходів на систему заходів щодо психологічного забезпечення службової діяльності аварійно - рятувальних підрозділів МНС України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іванова Е.М. Основи психологічного вивчення професійної діяльності: Навчальний посібник. – М.: Московський університет., 1987. – 260 с.
2. Розвиток ідей Б.Ф. Ломова у дослідженнях по психології праці та інженерній психології: Монографія. – Москва, Російська Академія наук, 1992. – 184 с.
3. Національна доповідь «Про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2006 році», Київ, 2007.

УДК 159. 931

Рисєв А.П., спеціаліст соціально-психологічного факультету УЦЗУ

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНИХ РЕАКЦІЙ ТА ОСОБИСТІСНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СПІВРОБІТНИКІВ МНС УКРАЇНИ

Представлено результати дослідження вивчення особистісних особливостей співробітників МНС України, які показали, що досліджуванні мають такі особистісні якості як підозрілість, ревнивість, «захист» і внутрішня напруга, заздрість; велика зарозумілість; затримка своєї увагу на невдачах, та також низький рівень нервово-психічної стійкості переважання факторів «протенсії» та «експресивності».

Ключові слова: особистісні особливості, саморегуляція, екстремальна ситуація.

Актуальність проблеми. Вивчення проблеми особистісних особливостей та їх роль у професійній діяльності працівників МНС визначається тим, що в залежності від сукупності особистісних особливостей

істотно змінюються психічна діяльність індивіда і, насамперед, самооцінка реальної ситуації. При цьому зростає значимість помилки, яка допускається, що суттєво збільшує фактор ризику в правильності ухвалення рішення. Це особливо важливо враховувати в тих видах професійної діяльності, де правильність ухвалення рішення визначається збереженням життя як того, хто приймав це рішення, так і тих, на кого поширюється це рішення. У першу чергу це відноситься до “життєнебезпечних” професій, де необхідна висока стійкість до дії професійно небезпечних факторів екстремальної ситуації. Стосовно цього існує багато досліджень, що розглядають особистість та приділяють увагу питанням підвищення саморегуляції її. Виникнення стресового стану в людини завжди пов’язане з екстремальними умовами впливу на неї середовища, що, природно, залежить від особистісних особливостей. Але розробка цього питання залишається недостатньо результативною.

Природно вважати, що якщо можна говорити про професійні стресові ситуації, то необхідно говорити про особистісні особливості. Що вимагає необхідності розгляду питання особистісних особливостей у працівників МНС як однієї з найбільш важливих характеристик, що визначає професійну придатність. Для цього потрібна розробка методів його кількісного і якісного оцінювання.

Діяльність працівників МНС пов’язана із систематичним ризиком для життя і є однією з найбільш “життєнебезпечних” професій, що вимагає вивчення цього питання стосовно до вирішення задач професійного добору і професійної підготовки. Крім цього, особистісні особливості є одним із складових інструментарію, що використовується як засіб спрямованого психологічного впливу при рятуванні та ліквідації надзвичайних ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Одними з останніх досліджень про психологічну підготовленість були Л.И. Анциферова, В.Н. Мясичев, К. Роджерс та інші наукові діячі, які вважали, що психологічна підготовленість проявляється у саморегуляції особистості [1; 3].

Особистісну, вищу форму саморегуляції Л.И. Анциферова визначає як процес створення себе [1]. Реакція індивіда на свої власні якості та норми поведінки формує комплекси компенсаторних, захисних та інших властивостей. Вони поступово визначаються функціонально автономними та починають визначати типи і рівні особистісного функціонування людини.

Структура особистості за В.Н.Мясищевим, це відношення «змістовних тенденцій», реалізованих у будь яких видах діяльності.Життя створює змінні умови, які вриваються з вже присутніми у людини потребами і внутрішніми можливостями та спонукають його до освоєння нового та змінні самого себе [2].

Самоактуалізація за К.Роджерсом, виявляється у стремлінні бути увсебіч компетентним та здібним – наскільки це можливо біологічно, у такій мірі, у якій це посилює організм та самість [3].

У зв'язку з цим **метою** нашої роботи було вивчити структуру особистісних якостей працівників МНС.

Виклад основного матеріалу. В дослідженні приймали участь бійці та водії СДПЧ -21, СДПЧ-24, СДПЧ-15 та СДПЧ-9 районних відділів міст Сімферополь, Армянськ та Красноперекопськ. У дослідженні взяли участь 30 працівників підрозділів МНС. За віковими характеристиками досліджувані розподілилися у такій послідовності: у віку 20-30 та 36-40 років 9%; у віку від 31 до 35-18%; у віку 46-50 років -18%; у віку 41-45 років – 36%. За освітнім рівнем більшість досліджуваних має середню освіту (73%) і решта середню спеціальну освіту (26%). Вищу незакінчену освіту мають 1%, тобто 2 працівника. Стаж роботи у структурі МНС переважає від 11 до 17 років, що становить 46%. Решта розподілилася таким чином 1-5 та 6-10 років -18% та 18-20 років -9%. За сімейним становищем 82% мають сім'ї та 18% не мають своєї сім'ї.

Для дослідження особистісних особливостей ми використовували шістнадцятифакторний особовий опитувальник Кеттелла, що дало нам можливість визначити особистісні якості працівників МНС, отримані результати представлені на Рис.1 Груповий профіль особистісних якостей працівників МНС.

Вирахувавши середнє значення ми бачимо, що у досліджуваних згідно даної методики переважає такі фактори, як:

Фактор *L* «Протенсія», що визначає підозрілість, ревнивість, «захист» і внутрішня напруга, ревнивий, заздрісний; велика зарозумілість; догматичність, підозрілість; затримує свою увагу на невдачах; тиран.

Та фактор *F* «експресивність» - відкритість, не дуже виражена експресивність, імпульсивність в міжособистісних контактах, важкість в прийнятті соціальних рішень.

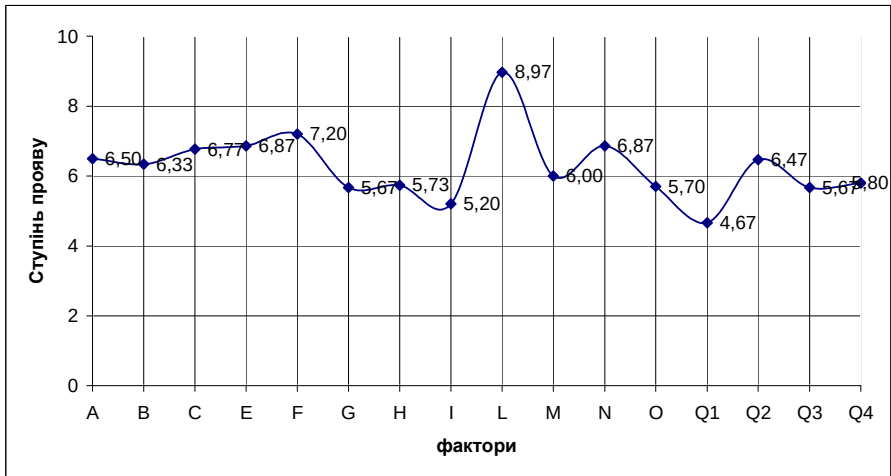

Рис.1 – Груповий профіль особистісних якостей працівників МНС

Також фактори з середніми показниками за факторами:

Фактор *G* «низке супер-его – високе супер-его» - постійність у поглядах, порядок, організованість, злагоженість, відповідальність.

Фактор *H* «рішучість – не рішучість» - завжди упевнений в своїх силах; в більшій мірі вважає за краще знаходитися серед колег; має багато друзів.

Фактор *M* «практичність – не практичність» - респондентам властива деяка обмеженість, уважність до дрібниць. Не капризний, дотримується здорового глузду.

Фактор *O* «гіпертимія - гіпотимія» - нечутливі до схвалення або осуду тих, що оточують, безтурботні, енергійні, небоязливі, бездумні.

Фактор *Q3* «низький самоконтроль – високий самоконтроль» - внутрішньо дисципліновані, не конфліктні, почувають себе пристосованими.

Фактор *Q4* «розслаблений – напружений» - контрольовані, соціально справедливі, мають тенденцію до впертості.

Фактори, що мають низькі показники такі:

Фактор *Q1* «Консерватизм», що означає підозрілість до нових людей, з сумнівом відноситься до нових ідей, схильні до моралізації

і моралей, не поважність, сталі погляди, ідеї; терпимість до традиційних труднощів і підозрілість до нових людей та новизни.

Фактор *I* «Хартія» - висока чутливість, тонкокорі, гнучкість, вірить в ілюзії, не розсудливі, не реалістичність думок, не впевненість; діє не логічно; змінний, звертає увагу на фізичні нездужання.

Висновки:

1. Аналіз наукової соціально – психологічної літератури з проблеми особистісних особливостей працівників МНС показав, що сукупність особистісних особливостей являються невід'ємною частиною у прийнятті рішень, адекватної поведінки у екстремальних ситуаціях та у надзвичайних ситуаціях.

2. Переважаючими особистісними особливостями працівників МНС є: інтенсивність прийняття рішень, тривалість стійкості прийняття негативних стимулів, усвідомленість у екстремальній ситуації, глибина уходу у ситуацію, дія на організм, що відображається у акцентуації особистісних якостей та факторів L «протенсія» та F «експресивність».

3. Дослідження особливостей особистості працівників МНС показало, що досліджуванні мають такі особистісні якості як підозрілість, ревнивість, «захист» і внутрішня напруга, заздрість; велика зарозумілість; затримка своєї уваги на невдачах, та також низький рівень нервово-психічної стійкості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анцыферова Л.И. Личность в динамике: некоторые итоги исследования // Психол. журн.. 1992. № 5. С.12-25.
2. Петровский В.А. Личности в психологии: парадигма субъектности. Ростов/Д.: Феникс, 1996. 512 с.
3. Роджерс К. Взгляд на психотерапию: Становление человека. М.: Прогресс, 1994. 480 с.